C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1239/24 Judecătoria Orhei sediul Central
1-22062741-03-21rji-19092024 Judecător V.Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii
21 ianuarie 2025

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ion Talpa
Judecători Ghenadie Liulca, Oxana Mironov

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către directorul adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, Ion Florea, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 18.03.2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului **Putinica Dumitru** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La 05 mai 2022, condamnatul Putinica Dumitru, a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 septembrie 2022, s-a admis parțial plângerea condamnatului Putinica Dumitru. S-a constatat faptul că, Putinica Dumitru a fost deținut cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, începând cu 01.09.2021 până la 13.09.2022 inclusiv, o perioadă de 377 (trei sute șaptezeci și șapte) zile, contrar prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. În condițiile art. 473/4 alin. (4) Cod de Procedură Penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Putinica Dumitru, cu 37 (treizeci și șapte) de zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 17 - Rezina, în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO. În privința perioadei rămase de 7 (șapte) zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4)

Cod de Procedură Penală, s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Putinica Dumitru, suma de bani în mărime de 350 (trei sute cincizeci) lei, adică, câte o unitate convențională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. Capătul de cerere privind aplicarea art. 385 alin. (5) Cod de Procedură Penală, în partea ce ține de deținerea lui Putinica Dumitru, în condiții contrare art. 3 CEDO, cu statut de prevenit, în perioada 20.01.2020 - 20.05.2020, s-a respins, pe motiv că urma a fi depusă în instanța care a examinat cauza pe fond, nefiind competența judecătorului de instrucție de a o examina. S-a respins ca fiind depusă tardiv capătul din plângerea condamnatului Putinica Dumitru referitor la constatarea faptului detenției cu statut de condamnat în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 18 - Brănești, în perioada deținerii de până la 01.09.2021.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2023, recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 17 – Rezina și de condamnatul Putinica Dumitru împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 septembrie 2022 potrivit căreia plângerea condamnatului Putinica Dumitru privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. art. 385 alin. (5), 473/2 – 473/4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă parțial, au fost admise, casează integral încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 13 septembrie 2022, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) CPP al RM, cu trimiterea cauzei la rejudecare către instanța de fond, în alt complet de judecată.

La 15 noiembrie 2023, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit spre rejudecare, conform competenței, plângerea condamnatului Putinica Dumitru, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 18.03.2024, a fost admisă plângerea condamnatului Putinica Dumitru împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

S-a constatat faptul că, condamnatul Putinica Dumitru, născut la *****, a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, perioada continuă de la 07.09.2020 până în prezent 18.03.2024, pe o perioadă totală de 1288 (una mie două sute optzeci și opt) zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Putinica Dumitru, născut la *****, cu 128 (una sută douăzeci și opt) zile, pentru perioada de 1288 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul

nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privința perioadei de 8 (opt) zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (5) CPP (din perioada de 1288 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), instanța de judecată a considerat oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Putinica Dumitru, născut la *****, a sumei de bani în mărime de 400 (patru sute) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Încheierea în cauză a fost contestată cu recurs de către directorul adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, Ion Florea, solicitându-se casarea încheierii și pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Putinica Dumitru, referitoare la condiţiile de detenţie.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces*.

Verificând argumentele cererile de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că cererile de recurs urmează a fi respinse ca nefondate, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează, că judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Putinica Dumitru împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, corect, în baza circumstanțelor analizate, a admis plângerea acestuia și a constatat deținerea lui Putinica Dumitru în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, *însă eronat a estimat perioada până la data pronunțării încheierii, cu toate că raportul eliberat de administrația penitenciarului nu cuprindea perioada vizată și incorect a dispus compensarea a 8 zile de deținere în valoare bănească, or, acesta la acel moment continua să se dețină*.

Cât privește alegațiile recurentului, Colegiul penal similar instanței de fond reține, că potrivit raportului nr.2/436 din 06.02.2024, prezentat de administrația instituției penitenciare nr.18 Brănești, în privința condamnatului Putinica Dumitru, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 20.01.2020, iar sfârșitul executării pedepsei la 19.01.2025.

Referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.11 Bălți, se indică că, Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, este cu statut de izolator de urmărire penală de tip

celulă. Pe parcursul întregii perioade de detenţie în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, deţinutul Putinica Dumitru, a beneficiat de un regim alimentar, care este în strictă conformitate cu prevederile Statutului de executare a pedepsei de către deţinuţi, hrana caldă fiindu-i distribuită conform Hotărîrei Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, zilnic de trei ori, cu respectarea normelor sanitare de igienă şi conform meniului aprobat săptămînal. Excepţii de la regimul alimentar comun se face în baza prescripţiei medicului, pentru deţinuţii cărora li se cuvine o dietă specială şi alimentare suplimentară. Pe perioada de raport, pe timpul deplasărilor în instanţele de judecată, nu a fost asigurat cu pachet cu provizii din motiv că, toate şedinţele de judecată s-au desfăşurat pînă la masă sau după masă. Astfel, reuşea să ea masa în incinta Penitenciarului. Pe perioada detenţiei în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, persoana vizată, a fost asigurată cu toate obiectele de toaletă şi menaj pentru deţinuţi, conform HG nr. 609 din 29.05.2006. Astfel, informaţiile privind acordarea asistenţei medicale nu se deţin în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, doar la locul de detenţie a persoanei. Dar menţionăm că, reieşind din prevederile pct. 3) din Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistenţei medicale persoanelor deţinute în penitenciar, aprobat prin Ordinul MJ nr. 478 din 15.12.2006, la cererea deţinuţilor, zilnic au fost şi sînt verificaţi de către personalul medical, cu acordarea ajutorului medical ori de cîte ori era şi este necesar. Pe perioada detenţiei în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, persoana vizată, nu s-a adresat cu plîngeri în adresa administraţiei instituţiei privind condiţiile de detenţie. într-un final conchidem că, lui Putinica Dumitru, i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei, iar instanţa de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urmează să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

Referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.13 Chișinău, se indică că, condițiile de detenție pentru deținutul Putinica Dumitru, au corespuns minimului necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală. Celulele corespund condițiilor de detenție şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22,23 a Statutului executării pedepsei de către condamnați ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. În același context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiași act normativ, pe perioada toamnă-iarnă temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri cu capacitatea de 100 W, toate celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea celulelor este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărțite de restul celulei printr-un perete. Este de menționat faptul, că deținutul este obligat să respecte regulile

sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administrația penitenciarului, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție, în celule, după deșteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curățenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienică, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate. Deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităților), sunt asigurați cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentației deținuților din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deținuților pentru cazurile excepționale când aprovizionarea deținuților cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. Deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere. În această ordine de idei se conclude că deținutul Putinica Dumitru nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

Referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 Rezina, se indică că, în penitenciar, deținuții sunt cazați în 3 blocuri de detenție, în care sunt amenajate 9 posturi. Toate blocurile, asigură respectarea cerințelor de spațiu, ventilare, acces la lumină naturală, apă, canalizare şi de satisfacere a nevoilor fiziologice în condiţii de intimitate, conform regulilor penitenciare europene. Referitor la aspectele invocate în cererea de chemare în judecată, comunică că condițiile de detenție, pentru condamnatul Putinica Dumitru, au corespuns minimului necesar. Celulele în care s-a deținut condamnatul, au corespuns condițiilor de detenție, fiind amenajate conform prevederilor anexei nr. 22 a Statutului executării pedepsei de către condamnați, ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim, în același context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiași act normativ, pe perioada toamnă-iarnă, temperatura aerului în spațiile de locuit, nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atît natural, prin intermediul geamurilor cît şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, totodată celulele dispun de prize electrice. Aerisirea prin celule este asigurată prin, intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire, amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete, care sunt despărțite de restul celulei printr-un perete. Este de menționat faptul, că condamnatul este obligat să respecte

regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat, eliberată de administrația penitenciarului, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție, în celule, după deșteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curățenie în celulă. În această ordine de idei se conclude că deținutul Putinica Dumitru nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

Referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.18 Brănești, se indică că, Penitenciarul nr.18 Brănești este un penitenciar de tip semiînchis pentru deținerea condamnaților majori de sex masculin, fiind divizat în 11 sectoare de tip barac, care sunt dislocate în 2 zone locative. Pe perioada deținerii în Penitenciarul nr.18 Brăneşti condamnatul Putinica Dumitru a fost repartizat în sectorul nr.5, unde i s-a oferit pat pentru dormit dotat cu saltea, pernă şi lengerie de pat. Sectorul are suprafața locativă de 196,62 m^2 unde sânt amplasate 50 paturi şi se dețin în mediu 49-50 condamnați care beneficiază de iluminare naturală şi artificială prin reţeaua de tensiune 220V, încălzire centralizată care menţine temperatura admisibilă în încăpere şi au acces permanent la apa potabilă. Geamurile au dimensiunile 1,5 x 1,5 m.

Astfel, Colegiul penal conclude, că judecătorul de instrucție just a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Putinica Dumitru, din care reiese suprafața sub limita minimă de 4 m^2, per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

Cu referire la celelalte alegaţii ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă, Colegiul penal reține, că instanța de fond just a statuat, că probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Putinica Dumitru, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brăneşti, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Este de menționat, că instanța a constatat faptul deținerii lui Putinica Dumitru în Penitenciarul nr.17 Rezina perioada de 01.09.2021-11.11.2022, Penitenciarul nr.13 Chișinău perioada de 11.11.2022-27.01.2023, Penitenciarul nr.11 Bălți 27.01.2023-07.08.2023 și în Penitenciarul nr.18 Brăneşti perioada de 07.09.2020-01.09.2021 și de la 07.08.2023 până la pronunțarea încheierii, *18.03.2024*, o perioadă totală de 1288 (un mie două sute optzeci și opt) zile, în calitate de condamnat, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din CEDO, pe când raportul de evaluare a condițiilor de detenție a condamnatului nr.2/436 din 06.02.2024, la care instanța a făcut referire în sensul soluției luate, este reflectată perioada 07.09.2020-*06.02.2024* privitor la condițiile detenție din cadrul penitenciarelor în care a fost deținut Putinica Dumitru.

Respectiv, instanța de judecată a constatat deținerea lui Putinica Dumitru în perioada 07.09.2021- 18.03.2024 în condiții contrare art.3 CEDO fără a avea în acest sens careva suport probatoriu, soluția instanței în această parte fiind una neprobată, or, pentru această perioadă instanța nu a solicitat administrației instituției penitenciare informații suplimentare privitor la condițiile de detenție a condamnatului.

De asemenea, Colegiul penal consideră neîntemeiată soluția instanței și privitor la faptul, că pentru perioada de 8 zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) CPP, care nu pot fi reduse separat, condamnatului Putinica Dumitru urmează a-i fi acordată despăgubire bănească, din următoarele considerente.

Potrivit art.473^2 alin.(3) CPP, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, alin.(4) stipulând că în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

Potrivit art.473^4 alin.(4) CPP, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ, alin.(5) stipulând, că în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Având în vedere aceste prevederi legale, Colegiul penal consideră că la acordarea despăgubirii bănești condamnatului Putinica Dumitru pentru 3 zile calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) CPP și care nu au putut fi reduse separat, instanța de judecată a interpretat greșit textul legii, or, în esența celor legiferate, persoanele condamnate pot fi despăgubite în baza art.473^4 alin.(4), prin reducerea pedepsei, însă, în cazul în care, fracțiunea de pedeapsă rămasă spre executare este mai mică decât numărul de zile calculate spre compensare, instanța va dispune compensare pecuniară pentru zilele ce nu pot compensate prin reducerea pedepsei.

Colegiul penal reține, că potrivit materialelor cauzei, sfârșitul termenului de pedeapsă pentru Putinica Dumitru era data de 19.01.2025, respectiv perioada de 8 zile calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) CPP, care nu au putut fi reduse, la data examinării plângerii urmau a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei de către Putinica Dumitru.

Totodată, ținându-se cont de faptul, că *pentru condamnatul Putinica Dumitru sfârşitul executării termenului pedepsei stabilită prin sentința judecătoriei Orhei sediul Central din 20.05.2020, a intervenit la 19.01.2025*, este inactuală în acest sens, atât reducerea termenului de deținere peste perioada raportată de administrația penitenciarului, cât și solicitarea de casare a încheierii în latura achitării despăgubirii bănești în cuantum de 400 lei, în privința perioadei de 8 zile calculate în condițiile art.473^4 alin.(5) CPP, Colegiul penal concluzionând, oportunitatea respingerii cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr.18 Brănești, Ion Florea, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 18.03.2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului **Putinica Dumitru** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se respinge ca nefondat cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Judecător: Judecător: